

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Akateemisen vapauden indeksi – Suomen tilanne

Petteri Kauppinen, 2.12.2025

Akateemisen vapauden indeksi

- Academic Freedom Index (AFI)
 - vuonna 2019 käynnistetty yhteistyöhanke
- AFI:n toteuttajina
 - Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg (FAU/DE)
 - V-Dem Institute (Göteborgin yliopisto)
- Ensimmäinen raportti julkaistu 2020
- Vuoden 2025 raportissa tarkasteltu 179 maata 2363 asiantuntijan toimesta
 - Asiantuntijat pääosin korkeakouluista, mutta valinnasta ei ole kerrottu tarkemmin

Akateemisen vapauden indeksi

- AFI-kokonaisindeksi annetaan kullekin maalle
 - Arvo välillä 0-1
- Lisäksi annetaan arvo viidelle alaindikaattorille (välillä 0-4)
 1. Tutkimuksen ja opetuksen vapaus
 - 0: Completely restricted; 1: Severely restricted; 2: Moderately restricted; 3: Mostly free; 4: Fully free
 2. Akateemisen vuoropuhelun ja tiedon levittämisen vapaus
 3. Korkeakoulujen autonomia
 4. Vapaus toimia kampuksella
 5. Akateemisen ja kulttuurisen ilmaisun vapaus

Akateemisen vapauden indeksi

Kvantitatiiviset osatekijät

- Akateemisen vapauden suoja perustuslaissa
- Kansainvälinen sitoumus akateemiseen vapauteen
 - UN, International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights
- Korkeakoulujen olemassaolo tarkasteluvuonna

Finland

ACADEMIC FREEDOM INDEX (2024)

0.83

Freedom To Research And Teach (2024) 3.17

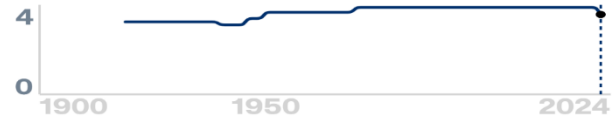
Institutional Autonomy (2024) 2.51

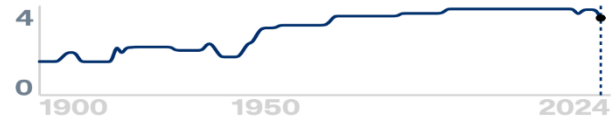
Academic Exchange And Dissemination (2024) 3.37

Campus Integrity (2024) 3.57

Academic And Cultural Expression (2024) 3.45

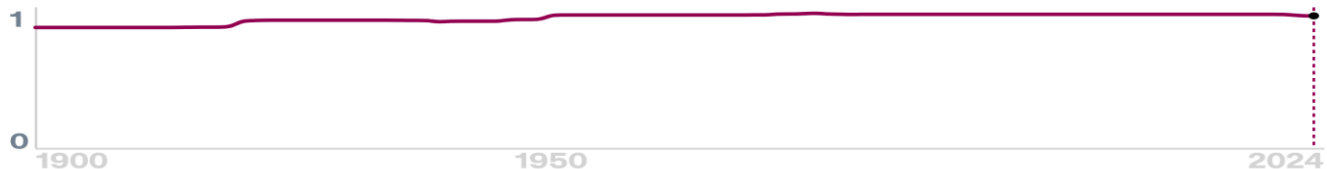

Academic Freedom Index, CC BY 4.0
<https://academic-freedom-index.net>

Sweden

ACADEMIC FREEDOM INDEX (2024)

0.94

Freedom To Research And Teach (2024) 3.52

Institutional Autonomy (2024) 2.54

Academic Exchange And Dissemination (2024) 3.92

Campus Integrity (2024) 3.85

Academic And Cultural Expression (2024) 3.75

Academic Freedom Index, CC BY 4.0
<https://academic-freedom-index.net>

Akateemisen vapauden indeksi

- Suomi ja Ruotsi viime vuosien AFI-raporteissa

	Suomi		Ruotsi	
	sijoitus	arvo	sijoitus	arvo
2022	9	0,94	12	0,94
2023	13	0,93	10	0,94
2024	45	0,83	4	0,94

Akateemisen vapauden indeksi 2025

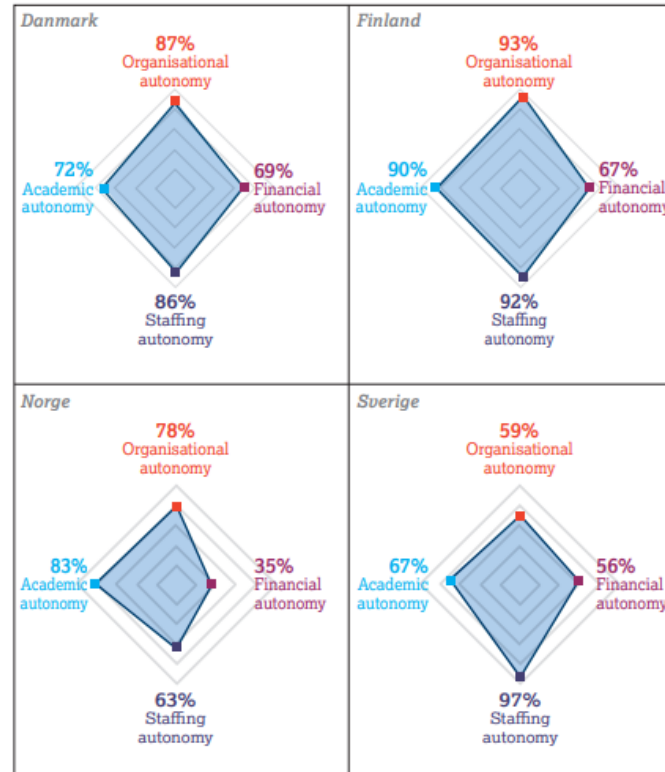
Top 10 %		Top 10-20 %		Top 20-30 %		Top 30-40 %		Bottom 40-50 %	
1	Czechia	20	Iceland	37	Canada		CH		GR
2	Estonia	21	Denmark	38	Sierra L		NZ		
3	Jamaica	22	Cyprus	39	Norway		UK	Bottom 30-40 %	
4	Sweden	23	Solomon Isl	40	Israel		NL		
5	Belgium	24	Italy	41	Burkina F		JP		
6	Slovenia	25	Luxembourg	42	South Afr			Bottom 20-30 %	
7	Chile	26	Spain	43	South Kor	Top 40-50 %			HU
8	Ireland	27	Germany	44	Bulgaria		PT		UKR
9	Honduras	28	Slovakia	45	Finland		USA		
10	Uruguay	29	Trinidad&Tob	46	Taiwan			Bottom 10-20 %	
11	Costa Rica	30	Malta	47	Peru				RUS
12	Latvia	31	Australia	48	Romania				
13	Barbados	32	Papua New G	49	Croatia			Bottom 10%	
14	Botswana	33	Poland	50	Monteneg				TUR
15	Vanuatu	34	Cap Verde	51	Malawi				CHN
16	Dominic Rep	35	France	52	Kenya				BLR
17	Panama	36	Nigeria	53	Kosovo				
18	Austria			54	Lithuania				
19	Seychelles								

Muita akateemisen vapauden tarkasteluja

- Euroopan parlamentti: Academic Freedom Monitor
- EUA: University Autonomy in Europe IV, Scorecard 2023
- Freedom House: Freedom in the World 2025
 - Is there academic freedom, and is the educational system free from extensive political indoctrination?
 - Suomi 4/4
- Scholars at Risk (SAR) – Free to Think-raportit

Muita akateemisen vapauden tarkasteluja

EUA (2023),
University
Autonomy in
Europe IV,
Country profiles

Academisk frihet så in i Norden, SUHF, 02/2025

Kiitos

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET